

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 96.

Sobota 1. decembra 1928.

Leto III.

K 1. decembru.

Jugoslovanski siti patrijotizem se pripravlja na praznovanje 1. decembra, računajoč na sodelovanje širokih ljudskih mas, ki naj bi od navdušenja in zadovoljstva nad to sijajno desetletnico narodovega izstradavanja in tlačenja kar vriskale in plesale in metale klobuke ter obenem popadale na kolena pred mastnimi obličji svojih velepatrijotskih vodnikov in odrešenikov.

Ce bi narodovi eksploaterji in sleparji ne bili tako malomarni in brezobrazni, bi se vsaj 1. decembra, zlasti 1. decembra te prve desetletnice, ki nam tako nazorno priča o njihovi veliki skrbi in velikem delu za zedinjeni narod, za skupno državo, sploh za procvit in blagostanje jugoslovanskega naroda...

Ce bi gospodje uvaževali dosedanje uspehe svoje desetletne ljubezni za narod in državo — in njene storne blaginje — bi mogli takoj ugotoviti, zakaj je narod tako navdušen za letošnji 1. december. Dognali bi lahko, n. pr., da prednjačimo po prvem desetletju skupnega življenja vsemu svetu po našem izredno visokem številu — tuberkuloznih! V teh prvih ujedinenih desetih letih smo se po zaslugi naših treburarskih patrijotov in njihovih strank, izmed vseh evropskih narodov plasirali na prvo mesto vsaj na polju jetike. Na prvem

mestu smo tudi na polju korupcije. Kje se je, n. pr., v zadnjih letih toliko kradlo in sleparilo, kakor pri nas? In kje toliko lagalo? In kje se je tako tlačilo narod in rušilo njegove socialno politične in demokratske pridobitve, kakor pri nas? In kje se je pod milim nebom postavilo tako popolen, večni, nedosežno zgovoren, vsem našim razmeram odgovarjajoč spomenik dobe, jugoslovanske civilizacije, napredka, svobode, sploh naše kulture, kakor je to naša edinstvena beogradska glavnačja? Ali ni ta naša prva desetletna skupna doba dobila svoj najvišji izraz in svoj štil v — glavnači in v plavajočih poštinih paketih po Donavi?...

Pa v gladnih Hercegovcih, Ličanih in Dalmatincih.

In v nadvse zadovoljnih Hrvatih.

Da ne govorimo o pokojnih Radičih in o živčih Račićih!...

Res, povoda dovolj, da se slovesno proslavi ta veliki, zgodovinski, mnogoobetajoči 1. december od severnega Maribora z Majstrovim decemberskim odborom na čelu, doli do navdušenega juga.

Ni dvoma, da bo jugoslovansko delavstvo sodelovalo pri tej proslavi v polnem številu in z najčistejšimi občutki...

Živijo, živijo!

Nas se to ne tiče.

1. december v Mariboru.

Letošnji predpust se začne menda že v soboto, 1. decembra. Režim in njegovi pristaši bodo po vseh krajih prirejali pompozne prireditve za proslavo desetletnice »osvoboditve in ujedinenja« Slovencev in Hrvatov z novo in srečno »Jugoslavijo«. Posebno v Mariboru se namerava ta proslava čim bolj pestro prirediti, ker se slavi obenem »osvoboditev« Maribora od nemškega gospodstva.

Da, takrat pred desetimi leti, se je še marsikdo navduševal, ker je upal, da napoči za mlado državo in za slovenski Maribor sedaj zlata doba, da bo to dežela, kjer se bo cedil med in mleko. Danes, po desetih letih, pa moramo dovolj občutiti na lastni koži, kako smo »svobodni« in kako smo »enakopravno ujedineni«. Naša navdušenja in naši upi pred desetimi leti so se razpršili v nič in celih deset let našega življenja je kakor da ga ni nikdar bilo. Čemu nam potem proslave? Isti osvoboditelji Maribora so imeli dve leti pozneje, ko so železničarji štrajkali, za nje samo strojnice na razpolago. In danes jih rabijo, da se pridružijo njihovem pustnemu obhodu...

Večina prebivalstva je ogoljufana za svoje bivše upe in se vprašuje: kdo je kriv? Odgovor je vsakomur na ustih.

Tudi vladajoči to čutijo, saj se v njihovih vrstah samih čutijo vedno bolj globoke razpoke. Te hočejo sedaj zakriti s pompozni slavnostmi in muziko. A državno edinstvo je mnogo bolj oddaljeno, kakor je bilo leta 1918. Zato režim z nič kaj velikim navdušenjem ne proslavlja desetletnice in se je skril v ta namen za privatne firme. V Mariboru se poslužuje te firme »Maister in drugovi«, pri kateri je vlada samo tihi družabnik in podpornik, da bi imela cela prireditve nekakšen nevtralen zna-

čaj. Tako je postal državni praznik v našem mestu privatna prireditev. To pove vse!

Da bi bila ta prireditev čim učinkovitejša, se poslužujejo raznih diplomatičnih knifov in — terorja. Apelirajo se na narodno zavednost, na sobojevnike pri koroškem plebiscitu (ki je ravno radi njihovih sposobnosti tako nečastno propadel), vlačijo se v reklamo mrtve njihove žrtve, pritiska se potom občinskih in drugih predstojništev, grozi se itd. Za udeležence z dežele je dovoljena četrtinska vožnja (za naes kultur. prireditve še polovične ne dovolijo) in obljublja se velik »hec«: deset godb, okrašeni vozovi, Orli v objemu Orjuna (o ta Orjuna!), menda tudi Marijine device, gospod general se bo peljal z lojterskim vozom, v katerega bodo vpreženi volji, in najboljši harmonikarji iz cele oblasti bodo imeli tekmo s svojimi »maurerklavirji«. In »odlikovanja« bodo deževala.

Stališče delavstva k tej komediji je jasno: delavstvo je moralo tej državi žrtvovati vse, za plačilo ima preganjanje in pomanjkanje. Praznujejo lahko oni, ki so zato plačani, ki jim je vseeno, če je cel mesec en sam praznik. Delavci imajo pa v decembru že preveč praznikov, da bi mogli mirno tvegati delovne dneve. Ne more se zahtevati od njih, da praznujejo državni praznik na lastni račun in poleg tega še raznim generalom štafažo delajo.

In še nekaj. Da bi bila udeležba pri njihovem obhodu čim obilnejša, zahtevajo oblastniki, da se ga udeleži tudi šolska mladež. To pa je že višek predznosti; zahtevati od delavstva, da pošilja svoje otroke na privatne buržujske prireditve. Ni zadosti, da so stariši obsojeni odrekati svojim otrokom najpotrebnejše, se še pričakuje od njih, da dajo svoje otroke za

veselice ljudem, ki so krivi njihove bede. Člen 12. ustave pravi: »Nihče ni dolžan sodelovati pri slavnostih in praznikih, kakor edino pri državnih praznikih, v kolikor določa to poseben zakon za osebe, ki so pod očetovskim ali varuškim nadzorstvom ali pod vojaško oblastjo.« Torej na proslavo državnega praznika, ki se vrši v šoli, se

otroke lahko pozove, ne pa na obhod, ki ga prireja privatna inicijativa. General Maister naj si za svoje pohode išče druge udeležencev.

Kadar bomo pa praznovali praznik svobodne jugoslovanske republike, takrat bo pa tudi delavstvo sodelovalo.

Višek klerikalne demagogije.

Oblastni skupščini mariborska in ljubljanska sta izredno navili davčni vijak potom doklad, ki zadevajo industrijsko in obrtno produkcijo ali pravzaprav kratko povedano, tiste konsumente, ki so primorani živeti od svojega pičlega zaslužka.

Vsi oblastni davki zadevajo mestno prebivalstvo, industrijske kraje in kmetiške delavce in obrtnike, ki kupujejo svoje življenske potrebščine. Lahko trdimo, da bo vse oblastne davke plačevalo 80 do 90 odstotkov to prebivalstvo, dočim bogataše, kmetiške in mestne, ta bremena ne zadenejo.

Proti načinu obdavčenja je pričela protestirati industrija, češ, da je obremenitev industrije tako velika, da industrija ne bo več zmožna konkurence.

Na proteste industrijcev je »Slovenec« v soboto in nedeljo odgovarjal in napisal tele značilne vrstice:

»Oblastni proračun bi mogel biti znatno nižji in ne bi bili potrebni nobeni novi davki, če bi vsa industrijska podjetja storila v polni meri svojo socialno dolžnost do delavcev. Nad 31 milijonov dinarjev znaša proračun samo ljubljanske oblasti za zdravstvo in ogromen del tega denarja gre za one sloye, ki ustvarjajo industrijskim gospodom njih imetje. Kje pa je večja beda in večje pomanjkanje, ko v delavskih krajih? Kje je več nepreskrbljene dece, kje več od dela onemoglih ljudi kakor v krajih, kjer veljajo samo postave industrijskih gospodov. Ker industrijska podjetja ne vrše svoje socialne dolžnosti do delavcev, mora njih dolžnosti izvesti oblast. Toda ne zopet na račun delavcev, temveč na račun podjetij. Zato je obdavčenje industrijskih gospodov samo pravična stvar, a tudi edino smiselna.«

Tako pravi »Slovenec« in poleg tega še povdarja, da je večina industrijcev last tujcev ter da Zveza industrijcev, oziroma nje nameščenci protestirajo kot plačani ljudje v interesu tujih kapitalistov.

Kakšen pomen ima protest industrijcev, to delavstvo prav dobro ve in ni treba, da bi mu ga klerikalno časopisje razlagalo. O oblastnih davkih, ki jih nalagata obe klerikalni oblasti v Sloveniji, smo že povedali svoje mnenje. Zato se tega vprašanja v tej smeri danes nismo hoteli dotakniti.

Švindel z razlikami.

Vsakokrat, kadar vlada uvaja kak nov davek, pusti po časopisju lansirati vest, da se bodo izplačale razlike. Kakšen pomen ima to, ni težko uganiti. Toda vsakemu slepcu je jasno, da se razlik še dolgo, ali pa nikoli ne bo izplačalo. Kajti kolikokrat so že razne vlade — zlasti pa še Koroševa — obljubljale, da se bo zdaj pa zdaj prevedlo kronske penzije na dinarske, toda do prevredbe noče in noče priti. Našim ministrom se ne sme ničesar verjeti, kajti oni ne znajo besede držati. Korošec je napravil kupčijo s

Interesira nas pa, z ozirom na pisavo klerikalnega tiska, zlasti vprašanje, kako se ti dohodki oblasti, ki jih plačujejo konsumenti, mestno in industrijsko prebivalstvo, porablajo. Mi vemo, da se velika večina tega denarja nalaga v korist večjih kmetijskih posestnikov in da so tudi izdatki, ki so namenjeni za zdravstvo, dejansko določeni le za to, da se razbremenijo bogate občine, ki bi morale v prvi vrsti skrbeti za svoje občane. Socialna bremena za razne zavode je torej klerikalna oblastna uprava s tem odvzela občinam in jih naložila neimovitim slojem potom indirektnih davkov.

V prave socialne namene je ljubljanski oblastni odbor določil en milijon dinarjev, to je dobra sedemdesetinka proračuna, in še ta znesek bo uprava večinoma delila po svoji »uvidenosti«.

Oblast bo pa gradila ceste in mostove ter melioracije na račun neimovitih konsumentov.

Ze s tega stališča, kar smo doslej navedli, je jasno, da je tudi oblastni davčni vijak namenjen, da črpa vire iz neimovitih krogov, da jih poklanja v prid povsem drugim manj potrebnim interesom.

Kakšna socialna politika je to? To je varanje javnosti, tak pamflet je napisan za neumne ljudi, ki ne znajo misliti.

Vrhutega pa vemo in poznamo klerikalno politiko, da rada uganja demagogijo. Spominjamo samo na umor s. Fakina v Trbovljah, na mezdne boje rudarjev, na umor Perica v Ljubljani itd. Kaj so vse pisali, kako so grozili, a storili niso klerikalci ničesar. Kričali so, dokler jim je to služilo v agitacijo, potem so pa pozabili na vse.

Prav tak pomen ima tudi ta napad na industrijce in izigravanje socialne bede delavstva. Kar je napisal »Slovenec«, so besede; če pa preglejamo proračun in porabo prejemkov, vidimo, da se tudi tukaj jemlje denar siromakom in porablja v namene, za katere bi morali skrbeti drugi sloji.

Dostaviti moramo le še eno. Klerikalizem je steber kapitalističnega izkoriščanja. To vidimo danes in zgodovina nam to resnico potrjuje. Če danes napiše klerikalni časnik take fraze, kakršne je napisal, je to demagogija. Delavci, kar pogledajte okoli sebe in opazili boste takoj, da je to velika predrznost.

takozvanim švedskim posojilom, za katero je vlada zastavila švedskemu vžigalčnemu trustu vso našo produkcijo ter prodajo vžigalic za dolgo vrsto let, zato pa dobi — na papirju — 22 milijonov dolarjev, v resnici jih prejme samo 19.8 milij., pač pa bo država dolžna nominalno vsoto 22 milijonov. Štem posojilom so seveda državni uslužbenci in delavci najbolj prizadeti, ker bodo oni morali v največji meri plačati ceho. Da se torej razburjenje kolikor toliko zmanjša, je vlada pustila v svojem časopisju oznaniti,

da se bodo iz omenjenega posojila izplačale uradniške razlike. Razume se, da so se mno- gim državnim uslužbencem začele cediti sli- ne in že so tudi izračunali, katere dolgove bodo najprej poplačali in kaj bodo svojim otročičem za božič kupili. A veselja je bilo kmalu konec, kajti finančni minister je že tudi izračunal, katere dolgove bo z vžigali- no milijardo plačal. On ima še z mnogimi tvrdkami neporavnane račune in tvrdka — državno uslužbenstvo — je zadnja, to pa že radi tega, ker ta firma ne sme svojega dol- žnika tožiti, ker si je on to s finančnim zaka- nom prepovedal. Državno uradništvo bi mo- glo izplačilo razlik, kakor tudi druge upra- vičene terjatve, samo z borbo izsiliti, za kar pa isto ni sposobno. Državni uslužbenci nimajo iztirjati samo zadržanih razlik od leta 1923, marveč imajo tudi — saj moralno — pravico tirjati, da se neha s famoznimi odteljami za »poplavljenec«, ki se jim že tretje leto odteljuje, dasi je potreba že davno prenehala. Na poplavljenih poljih že davno raste zopet bujna pšenica, katero mo- rajo državni nameščenci svoječasnim »po- plavljenec« drago plačati. Sicer pa je, mimogrede rečeno, vprašanje, koliko so po- plavljenici od odteljenega denarja v resnici prejeli? Kajti, če bi bili res prejeli vse, te- daj bi bilo ono poplavljeno polje že popol-

noma plačano. Nadalje bi imeli Koroščevo vlado vprašati, zakaj finančni minister ne vrne onih 80 milijonov, ki si jih je svoje- časno izposodil iz fonda nabavljajkih zadrug državnih nameščencev, katerim se sedaj zno- va za že vplačane deleže odteljuje.

Končno je treba omeniti, da je še en račun, ki ni likvidiran. Leta 1923 se je tudi delavstvo državnih železnic prevajalo na nove plače. Prevedbe pa se niso povsod so- časno izvršile, pač pa so delavci v beograjski direkciji dobili zvišane mezde od 1. ok- tobra 1923, in kot najzadnje se je delavce ljubljanske direkcije prevedlo šele septem- bra 1924. Delavci so nešteto krat omenjene razlike urgirali, toda vedno je bil odgovor isti: da »nima kredita«. Bivši direktor dr. Borko je celo delavcem zastavil častno be- sedo, da bo on saj za dva meseca izplačal razlike delavcem, toda ostalo je samo pri obljubi. Klerikalni »Slovenec«, glavno gla- silo ministrskega predsednika, se igra z bedo državnih nameščencev, kakor se igra tudi z upokojenimi orožniki in drugimi kron- skimi upokojenici. Zato bi bil že čas, da ne bi šle uboge pare črnim na lim, ki nimajo niti smisla niti volje zanje. Z izplačilom razlik pa je bil in bo švindel.

Državni nameščenec.

Leon Trocki:

Resnični položaj v Rusiji.

(Konec.)

Rusi so pod Leninom mnogo na- pravili. Prevrgli so staro Rusijo, ki je trohnela v korupciji, analfabetstvu, brezdelju. Radi priznavamo, da je ruska revolucija vzbudila silno du- hovno življenje. Toda Rusija bi lahko tudi gospodarsko in politično napre- dovala, ako bi jo vodili boljši ljudje, kot jo danes. Današnja Stalinova po- litika pa meji naravnost na blaznost! V Rusiji s policijo preganja Trocki- jeve pristaše kot prehuje »levičarje«, na Kitajskem je podpiral generala Čangkajška, ki je dal potem vsem komunistom sekati glave, evropskim komunističnim celicam pa daje navo- dila, naj rušijo delavske organizacije.

Naši dekalisti bi radi veljali za boljševike. Ker so pa za revolucijo- narno delo prestrašeni, se izčr- pava vse njihovo delo v tem, da blatijo socialiste, ker vedo, da jih zato Korošec ne bo preganjal.

Naši dekalisti kričijo proti social- demokratom. Toda primerjajte samo socij. inštitucije avstrijskega, nem- škega in angleškega delavstva s po-

ložajem ruskih delavcev! V Angliji, Avstriji, Nemčiji itd. so socialisti kot močna opozicija proti meščanstvu priborili delavstvu neprimerno več kot boljševiki, ki že enajst let sami vladajo. V Rusiji nima delavec niti v strokovni organizaciji zaščite, ker so te organizacije tako pod vod- stvom režima kot fašistovski sin- dikati.

Delavstvo po vseh velikih moder- nih državah je spoznalo, da je bolj- ševizem zabloda. To spoznavajo tudi naši delavci. Sodrugi, pospešite utrditev socialistične stranke s tem, da pridno delate! Ne tekmuje z de- kalisti v revolucionarnih frazah, tem- več povejte jim v obraz, da niso ni- kakoli revolucionarji, temveč navadni razbijači delavskih vrst.

Ni revolucionar oni, ki nosi be- sedo »revolucija« na jeziku, temveč oni, ki res pripravlja revolucijo. In zaenkrat bo največja revolucija za nas — združenje vsega delavstva v enotnih razrednih organizacijah.

Klerikalna stranka se sramuje katoli- čanstva.

To ni resnica, kar smo napisali v tem naslovu. Vendar pa dela kleri- kalna stranka na to, da se je ne bi smatralo za rimsko-katoliško. Kleri- kalna stranka čuti namreč, da v državi ni popularna kakor je bila v Avstriji, zato ta svoj nimbus od- klanja.

V zagrebškem »Morgenblattu« je namreč izšel jako vidno tiskan čla- nek, ki skuša dokazati, da klerikalna

stranka ne bo več rimskokatoliška. V članku pripoveduje, da postaja stran- ka posvetna in da je v Ljubljani že nastavila za tajnika neuhovnika, dasi je bil doslej tajnik vedno duhov- nik. S tem, pravi, ker bodo v vodstvu civilne osebe, bo rajši stopala v stran- ko tudi civilna inteligenca.

Nadalje omenja članek papeže- vege tajnika Gasparija in papeža, češ, da ta dva glede udejstvovanja duhov-

nikov v politiki nista edina, pa da bo nedvomno zmagalo moderno nazira- nje sedanjega naprednega papeža in naravoslovca.

Člankar, ki stoji nedvomno prav blizu klerikalne stranke, slavi ob- enem gospodarski, kulturni in soci- jalni pomen te stranke.

S podobnimi vintami se je sloven- ski klerikalizem že večkrat bavil, toda doslej brez uspeha. Članek je čisto navadna potežavščina, ki ima namen vplivati na južno našo državo, ker pri nas ne bo vplivala; ker vemo, da so vse klerikalne stranke po vsem svetu enake. Poglejmo v Avstrijo, v Francijo, na Madžarsko, v Italijo, v Španijo: povsod je klerikalizem enak. Ko se pojavijo nova naziranja, soci- jalni problemi ali druga vprašanja, ta- krat politično izrabijo te probleme, da nerazodni narod drvi za njimi. Ko pa postanejo močni, pa se poživljajo na vse probleme, na vse dane obljube in v sklenjeni vrsti marširajo s kapi- talistično državo, s kapitalisti, kar- teli itd.

Iz socialistične mla- dinske internacionale.

Kongres v Prahi.

Dne 16. novembra je zasedel v Prahi izvršni odbor socialistične mla- dinske internacionale. Predsedoval je avstrijski delegat Heinz; poleg nje- ga sta se udeležila iz Avstrije še Ka- nitz in Kimml. Pred prehodom na dnevni red je izvršni odbor v posebni resoluciji protestiral proti preganja- nju nemške socialistične mladinske zveze na Čehoslovaškem. Tajnik mla- dinske internacionale Ollenhauer je izpopolnil pisano poročilo tajništva, ki kaže nad vse živahno udejstvova- nje mladinske internacionale in nji priključenih svez. Kimml je poročal o pogajanjih sekcije za strokovna mladinska vprašanja in o mednarod- nem vprašanju mladinske zaščite. Paul (iz Čehoslov.) je poročal o po- gajanjih s športnovzgojno internaci- jonalno.

Popoldne je podal mesto zadrža- nega Crispiana (iz Nemčije) pred- sednik Heinz poročilo o kongresu v Bruslju in je nato referiral o borbi proti oboroževanju in nalogah socija- listične mladinske internacionale v tem vprašanju. Enoglasno je bila sprejeta resolucija, ki označuje boj proti vojni in militarizmu za glavno nalogo socialističnega mladinskega gibanja in izjavlja, da bo mladinska internacionala vse akcije socialistič- ne delavske internacionale za pro- vedbo razorožitve podpirala.

Kanitz je poročal nato o drugem internacionalnem mladinskem zletu, ki se bo vršil prihodnje leto od 12. do 14. julija na Dunaju. Predlogi, ki jih je predložil v imenu pripravljal. od- bora za zlet, so bili sprejeti. V zvezi

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma porav- najo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so na- ročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih po- rabijo prihodnjič. — Uprava.

Ravno sedaj imamo doma dva problema: viničarsko vprašanje pri nas in drugod in pa dalmatinsko agrarno vprašanje. In kje so klerikalci? Kje tista širokousta klerikalna čez vse socialna stranka? Inteligenca hočejo imeti, da jim bo pomagala za- tirati viničarje in kmetske delavce pri nas in v Dalmaciji. To je namen!

Na take limanice slovensko ljud- stvo ne bo šlo; če pa gre socialno pokvarjena inteligenca, je pa to njena stvar.

s tem zletom se bo vršil od 16. do 18. julija tretji internacionalni mla- dinski kongres, katerega dnevni red bo:

1. Delovanje socialistične mla- dinske internacionale v letih 1926 do 1929 (referent Ollenhauer).
2. Svetovni položaj socializma in naloge delav. mladine (Otto Bauer).
3. Borba za svetovni mir (Lind- ström iz Švedske).
4. Borba za mladinsko zaščito (Kimml iz Avstrije).
5. Poenostavljenje socialističnega vzgojnega dela.
6. Predlogi.
7. Volitve.

Kako so Rusi rešili spolno vprašanje.

Profesor kijevske univerze, Paše- Ozerski, je obdržal dne 13. novembra na Dunaju v društvu socialnodemo- kratičnih zdravnikov, pod predsed- stvom docenta Dr. Friedjunga, zelo poučno predavanje o sovjetski zaka- nodaji z ozirom na spolno življenje.

Temelj ruskega kazenskega zaka- nika je: ne sme se kaznovati radi kazni, temveč družba se mora zašči- titi pred gotovimi socijal. škodljivimi dejanji. Zato lahko moderna zakono- daja mnogo slučajev, ki se po me- ščanski zakonodaji zasledujejo kot zločin, kot zasebno zadevo prizadetih prežre.

Zasledovanje radi zakonolomstva v sovjetski Rusiji več ne eksistira. Država poseže v razmerje med mo- žem in ženo samo tedaj, če je v ne- varnosti osebna svoboda ali pa pre- moženje enega izmed obeh delov. Pravni razloček med takozvanim divjim in registriranim zakonom isto-

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

68

»Potem ne boš povedal nikomur ničesar. Ra- zumeš? Daj roko! Častno besedo daj!«

»Januš, dam. No in sedaj...« Januš je še čakal. »Nekaj si hotel povedati.«

»Nikoli ne hodi v zakotno ulico! Zakotna uli- ca se maščuje...«

Čez dva ni so semeniščani razglasili, da je po noči izginil Januš. Dan na to se je vrnil iz Prek- murja njegov rojak, osmošolec Kristan. Tudi doma ni bilo Januša, je sporočil. Leo je sredi zaposlenosti pri »Žrtvah« šel k ravnatelju in mu izrazil sumnjo, da se je z Janušem gotovo kaj pripetilo. Ravnatelj pa je bil hladen kot kamen.

»Včeraj je bil še pri meni. Zahteval je odpust- nico. Pa mu je nisem dal. Fant malo preveč bere. Rekel sem mu, naj gre malo domov in naj se raje briga za matematiko kot za teologijo. Premlad je še za filozofiranje.« Za te besede je Leo smrtno zasovražil ravnatelja. Čutil je, da se spet nekaj dogaja z mladim človekom, da je mogoče Janu- ševo življenje na niti, če tudi ni povsem razumel zakaj. Zato je proklel ravnateljevo doktrinaro hladnost. Bežal je na policijo. Tam so ga poslali k navadnemu policijskemu naredniku v zadušlo stražnico. Narednik je poležaval na postelji in nič mu ni bil všeč Leonov obisk. Vzel je sicer vse na protokol, toda na koncu je vprašal, kdo bo plačal stroške za poizvedbo... Leo je onemel.

»Saj so premožni doma.« Drugega odgovora ni našel. Stražnik je zazeval rekoč: »Sicer pa, saj

se ne splača. Fant je najbrže šel domov ali pa se kje potika.« Leo je preklinjal domov grede. Dva dni nato so sporočili iz Prekmurja, da je Januš raz- bil šipe na domači kapelici, da so ga klečečega pred oltarjem prišli in prepeljali v Zagreb. Zblaz- nel je in njegova mati joče... Med zapuščeno drobnarijo so našli Leonov zvezek. Bile so mate- matične domače naloge, ki jih je posodil Janušu. Zadnje strani so bile popisane v zamazani in težko čitljivi pisavi... Vsevprek.

Zvečer istega dne, ko se je to zgodilo, je bila generalna vaja za »Žrtve«. Leona je čakalo novo presenečenje.

»Že popoldne sem te iskal. Ne prestraši se nikar! Najnovejša intriga. Ti res nimaš sreče. Dvorano so nam za pondeljek odpovedali. Dva dni pred predstavo. Pišejo, da je nek občni zbor, ali tečaj sokolskih vaditeljev itd. Saj veš, koliko iz- govorov se najde, če se hoče intrigirati.« Tako mu je govoril Kovač. Leo je prebledel. V duhu je zadnje dni večkrat gledal polno dvorano delavcev in delavk, ki bodo posetili »Žrtve«. Kako navdu- šeno bodo pozdravili svojega tovariša Petka, ki je dramo spisal, igralce in njega kot režiserja. To je bil njegov tihi sen. In Sonjo bo prosil za rdeč na- gelj. Sedaj pa to? — Ni mogel verjeti. Toda pod obvestilom je bil podpis: Dr. Serbec.

»Popoldne sem bil pri njem. Odložiti ne mo- rejo. Pravi, da je Sokol prosil prej kot mi.«

»Saj ni res! Saj imamo črno na belem. Nalašč zaradi tega sem si pismo dal dvorano zasigurati. To je besedolomstvo. Spodaj so. V gostilni. Takoj jih primem.«

Našel pa je hladne obraze. Kakor da ga ne poznajo več. Zabolelo ga je, ker ni čutil osebnega sovrašstva do njih, najmanj pa do dr. Serbeca. No- coj pa je bil tako formelen, tako uraden.

»Ni pomoči! V torek lahko igrate.«

»Toda v torek so prireditve na vseh koncih in krajih. Prazno bo.«

»To pa je vaša stvar.« Dr. Serbec se je obrnil zopet k mizi ter s tem pokazal, da ne mara več go- voriti z njim. Leo se je strl vračal po ozkih, za- vitih stopnicah na oder. Igralci so bili vsi že zbrani. Nič niso govorili. Čakali so nanj. Niti pozdravili se niso glasno. Samo z očmi. Zakaj vsi so vedeli, da se jim godi krivica. Zakaj? Kaj so storili? Na no- beno stranko ne prisegajo. Svobodni ljudje so in samo za gledališče jim je. Tedaj je spregovoril Leo: »Generalno odigramo. Predstava se vrši v sredo. Naj bo kakorkoli. Intrigam zoperstavimo svoje delo in če tudi bo...«

»Deficit!« je pristavil Kovač. »Magari. Takoj zastor dol, igralci in šepetalka na mesto...« Pod vplivom Leonove uporne volje so se hitro vživeli v igro. Na balkonu je slonela Sonja in je gledala energičnega Leona. Tako všeč ji je bil. Dala bi mu nagelj, če bi ga imela pri sebi... Skozi glavo pa ji je šinila misel na maturo. Nič se ne učim in ne morem se učiti. Kaj bo? — Tedaj se je zastor dvig- nil in generalka se je začela.

Prvi maj je bil v torek. Leo in vsi so bili pri- pravljani na najslabše. Kljub temu je bila dvorana do polovice zasedena. Za kritje stroškov mnogo premalo. Vsem pa, ki so bili pri predstavi, so »Žrtve« segle do srca.

(Dalje prihodnjič.)

tako ne obstoji. Oba sta popolnoma enakopravna. Posebno je skrbjeno za vzgojo otrok, ne glede, ali so rojeni iz divjega ali registriran. zakona. Zapoštljanje in beda nezakonskih otrok je v Rusiji nepoznano. **Krvoskrustvo** se v Rusiji ne kaznuje, ker se zakonodaja še ni prepričala, da bi bili otroci, spočeti v sorodstvu, duševno ali telesno manj vredni.

Sodomija (občevanje z živaljo) se kazensko ne zasleduje, temveč se kot duševno obolenje izroča slučaj v oskrbo psihologom in zdravnikom.

Homoseksualnost (istospolnost), spolno občevanje med istim spolom, se istotako kazensko ne zasleduje. Če je tak slučaj telesni ali duševni defekt, povzročen od zunaj, potem se obravnava in leči kot bolezen, če pa odgovarja to naravni prirojenosti dotičnika, potem pa nima država nobene pravice se v slučaj vmešavati. Zakon ščiti samo pred zlorabo mladine, ki še ni spolno dozorela in pa pred posilstvom.

Dnevne novice.

Ukinite nedeljski pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah!

Zakon o zaščiti delavcev določa v § 16., da je mladostnim delavcem, torej vajencem, zagotoviti ob nedeljah in praznikih **brezpogojno** in brez izjeme popoln odmor. Ta določba je z uvedbo nedeljskega pouka kršena, ker se je vzel vajencem nedeljski odmor. Že sama ta zakonska določba bi morala zadostiti, da se ukine nedeljski pouk na obrtnih in trgovskih nadaljevalnih šolah in se prenese pouk na delovne dneve. Po določbah tega zakona so na ljubljanskih obrtnih nadaljevalnih šolah ukinili letos nedeljski pouk in na trgovski gremijski nadaljevalni šoli pa že lansko leto. Šolski pouk je pa prenešen dvakratno na popoldanske ure ob delavnikih. Če se je ta ukinitve nedeljskega pouka izvedla v Ljubljani, kaj imamo do 2000 obrtnih in trgovskih vajencev in vajenk, tem lažje se to lahko izvrši v Mariboru, Celju in vsepovsod po Sloveniji.

Pomisli! je potreba, da tudi učiteljstvo potrebuje nedeljskega odmora in da učiteljstvo ni nikakoli »mehanična mašina« v šoli in vsled tega trpe tudi drugi učenci na pouku — vsled vajeniških šol. Zganite se — nedelja naj bo prosta vajencem kakor učiteljstvu!

Kako so se zastavile vžigalice? Ono, kar se ni moglo nikjer, niti na Madžarskem, zgoditi, se je zgodilo pri nas. Na Madžarskem so hoteli pred kratkim švedski vžigalčni baroni poskusiti svojo srečo s tem, da napravijo z Bethlenovo vlado kupčijo, da ji posodijo 15 mil. dolarjev, za kar dobe za izvestno dobo monopol vžigalic. Aranžman je bil sicer že gotov, toda to je bil račun brez krečmarja, kajti, ko je prišla zadeva pred parlament, tedaj je nastal vihar, kakršnega celo madžarska poslanska zbornica redkokdaj doživi in ta vihar je odnesel Bethlenovo tozadevno zakonsko predlogo iz vladne mize. Tako kupčijo se je kratkoma proglasilo za največji škandal in tako ni švedski vžigalčni trust prišel do masne kupčije, dasi tudi madžarska vlada išče državno posojilo. No, in kar se Švedom ni posrečilo na Madžarskem, to se jim je posrečilo pri sosedih Jugosloviji. Tukaj ni bilo govora o kakem škandalu, kajti g. Bethlen lahko zavida svojega kolega dr. Korošca, ki nima tako rekoč nikake opozicije v skupščini in ki ima še povrhu določbo skupščinskega pravilnika o takozvanem kratkem postopku, ki daje možnost, v plenumu samo enemu poslancu od kluba govoriti. Aranžman posojila ter zaveze vžigalčnega monopola je bil s Švedom v najkrajšem času ter gladko preveden: Švedi posodijo naši državi 22 milijonov dolarjev — seveda toliko je samo na papirju, to se pravi, da bo država dolžna švedskim ljudem 22 milijonov, v resnici pa si oni že pre izplačilo obdrže 10 odstotkov, to je: dva milijona in devetsto tisoč dinarjev. Država pa bo plačala 6 1/4 odstotne obresti. Do tu še vedno ne bi bila stvar tako strašna, ampak sedaj pride najhujše: Švedi dobe namreč monopol izdelovanja vžigalic v naši državi in jim ne sme nikdo konkurirati, to je: nihče ne sme postaviti tovarne, oz. izdelovati ali uvažati vžigalic, razen omenjenega trusta. Vlada jamči trustu gotov zaslužek, oziroma profit. Vlada jamči tudi, da ne bodo smeli delavci postaviti nikoli v dotičnih tovarnah kakih novih zahtev in če bi to storili, tedaj bi jim eventualen povišek mezd morala vlada plačati iz svojega. Ako pa bi delavci štrajkali, tedaj se Švedom dovoli za čas stavke avoz vžigalic iz inozemstva brez carine, da se na ta način štrajk zlomi. Na ta način bo imel trust zagotovljen profit, ki bo večji, kot bo pridelek stal z vsemi stroški vred. To so glavni obrisi te pokodbe, ki nima menda nikjer na celnem kulturnem svetu primere. Kajti naši delavci kakor tudi konzumenti bodo sužnji tujega kapitala in si ne bodo mogli pomagati. Da prepreči vlada vsak poskus bojkota napram vžigalicam, je torej ukazala uvesti visok davek na vžigalnice ter kresilne kamne. To je torej Korošev »Kristkindl« za naše ljudstvo. Potem pa naj še kdo reče, da vlada ne dela!

Dne 15. in 16. marca prihodnjega leta se vrši v Pragi veliki mednarodni kongres stanovanskih najemnikov, za katerega že sedaj vlada po vsej Evropi veliko zanimanje. Zlasti se pričakuje velika udeležba francoskih in nemških delegatov.

Tudi proti osebam, ki se prostitu-irajo, zakon ne nastopa, pač pa proti prostituciji. To je naziranje ruske zakonodaje o tem ostanku kapitalističnega družabnega reda. Pomagači prostitucije, kuplerji in lastniki bordelov, se brezobzirno zasledujejo, prostituirani se pa skušajo s posebnimi skrbstvenimi institucijami rešiti.

Prekinjenje nosečnosti v Rusiji ni kaznjivo pod pogojem, da se je izvršilo po zdravniku-strokovnjaku z odgovarjajočo opreznostjo. V splošnem se zahteva, da nosečnost še ni prekoračila treh mesecev in da se po potreba prekinjenja prizna v posebni ženski komisiji, v prisotnosti uradnega zdravnika.

Posebno stroge so pa kazni, ki naj osigurajo varstvo spolno nezrele mladine pred posilstvom in nravnim propadanjem.

Predavanje je vzbudilo v krogih dunajskih naprednih zdravnikov, kjer se zlasti profesor Tandler bori za ista načela, veliko zanimanje.

Angleški list potrjuje naše mnenje. »Times« pišejo daljše razmotrivanje o naši notranji politiki in pravijo, da je Ljuba Davidovič za najširšo upravno reformo, toda, če primerjamo njegovo zadržanje (je pač v vladi), pa imamo samo izjave (ne pa delovanja v tem smislu). Davidovičev nasprotnik je pa Velja Vukičević, ki je pravzaprav matador sedanje vlade. »Times« sklepa končno, da ni niti enega politika v Beogradu, ki bi utegnil najti pot za sporazum med Srbi in Hrvati.

Obstrukcija v avstrijskem parlamentu radi nameravanega novega stanovanjskega zakona traja dalje. Socijalnodemokratski poslanec s. Leuthner že govori pet dni za popoldne, dopoldne in popoldne. Še drugi teden traja debata in še vedno govori prvi poslanec opozicije. Njegov glas je še čist in govor zanimiv. Kdaj bo še prišlo ostalih 78 socijalnodemokratskih govornikov na vrsto? Bo prej sežije konec in nameravani atentat na najemnike bo moral iti spat.

Francoska vlada je bila poražena pri socijalističnem predlogu. V francoski zbornici je bila te dni debata o proračunu delovnega ministrstva. Pri glasovanju o predlogu socijalističnega poslanca Paula Faureja, kateri je zahteval, da se člen, ki govori o povišanju starostne upokojitve, vrne nazaj tozadevnim komisiji, je vlada podlegla v razmerju 268 proti 318 glasom. Finančni minister je sicer protestiral, a vlada kljub temu ni stavila vprašanja o zaupanju.

V Bolgariji je vlada končno podvela energične korake proti makedonskemu komiteju in njegovemu glavnemu vodji Vanče Mihajlovu. Nad okrožjem Petrič v bolgarski Makedoniji, kjer imajo »makedonstvujušči« svoj glavni stan, je proglašeno obsedeno stanje in vladne čete so krenile iz Sofije proti Petriču, da prisilijo vstase h kapitulaciji in vjamejo njihovega vodjo. K temu dejanju je bila vlada, ki je prej komite protežirala, po energičnem ugovoru iz Pariza in Londona, kjer hočejo imeti na Balkanu mir, da jim bodo balkanske vlade lažje vračale dolgov, prisiljena. To pomeni nekakšen poraz italijanske politike, ki bi najraje videla, da bi se Balkanci sami med seboj razmesarili.

Borba v nemški železni industriji se nadaljuje in razširja. Sedaj so se železarskim magnatom pridružili še podjetniki v srednji Nemčiji in izprli 50.000 delavcev. S tem je v Nemčiji 300.000 delavcev železne industrije izprti.

Zopet velike poplave v severozahodni Evropi. Nasipi na Holandskem, ki ločijo morje od nižje ležečega ozemlja, so bili na več krajih pretrgani in se je morje razlilo daleč po deželi. V mestu Rotterdam, ki leži ob morju in deloma na kolih kakor Benetke, je morje naraslo za tri in pol metra. Dvajset hiš se je že podrlo. Veliko ljudi je poginilo. Potopilo se je tudi šest parnikov.

Novi predsednik Zedinjenih držav Hoover je dal povedati na zborovanju guvernerjev Zedinjenih držav, da namerava za omejitev nezaposlenosti izdelati stavbni načrt, za katerega se bo potrebovalo tri milijarde dolarjev (okoli 168 milijard dinarjev). S tem hoče potolažiti gospod Hoover nezaposleno delavstvo. Ta pomoč je v primeri z nezaposlenostjo le majhna in samo začasna. Kaj pa potem, ko bodo kapitalisti zopet od tega zneska spravili lepe procenete? Take pomoči so samo kapljica v morju trpljenja nezaposlenih.

V Rusiji postajajo zlasti kmetje nezadovoljni. Iz Rusije prihajajo poročila, ki ugotavljajo dve stvari. Prvič, da narašča v Rusiji kmetiška bogata buržuazija in drugič, da postaja nezadovoljstvo med kmeti vedno večje in da se upirajo režimu. Te vesti so resnične, ker jih ruski komisarji tudi ne tajijo. S tem je pa dokazano, poleg drugih pojavov, da se Rusija vrača nazaj v kapitalistično družabnost. Pregnani Trocki opisuje vzroke tega procesa po svojem prepričanju. Zdi se pa nam potrebno, da poudarimo tukaj še en razlog, ki izpodkopava temelje sovjetske Rusije in je v zvezi z nje zunanjo politiko. Svetovni socijalistični proletarijat ima namen, braniti pridobitve, ki jih je pri-

nesla ruska revolucija. Tako politični kakor strokovni socijalistični pokret se je trudil, da doseže sporazum med ruskim in ostalim svetovnim proletarijatom. Toda ruska internacionala, ki je v veliki manjšini, je zahtevala, da se ji mora brezpogojno podvreči proletarijat vsega sveta in priznati njih 21 točk. To seveda je nemogoče, ker so razmere v vsaki deželi nekaj drugačne. Ob enem pa je ruska internacionala pošiljala vsako leto okoli 230 milijonov frankov v inozemstvo za razbijanje socijalističnega političnega in strokovnega pokreta. Sprejela je navidez boj s kapitalističnimi državami, s katerimi pa že par let javno paktira. Sovjetska zunanja politika je torej dvorezna: na eni strani paktira s kapitalizmom, na drugi strani pa pobija delavske organizacije, ki bi, če bi bile močne, lahko branile ruske pridobitve in tudi zabranile bojkotno gibanje kapitalističnih držav proti Rusiji. Ruska internacionala posveča mnogo pozornosti razbijanju našega pokreta, namesto, da bi se naslonila nanj, ker je vendar že velika svetovna sila. Sovjetska Rusija s svojo zunanjo politiko zbira vedno več sovražnikov okoli sebe, ki danes sklepajo vojne karteke proti njej, delavske vrste pa razkrajajo in skuša slabiti. Med tem pa doma ne stori svoje dolžnosti, marveč daje vedno več koncesij imovitim slojem. Otepati se na ta način delavskih sobojnikov in zatekati se v milost kapitalistov pač ni več ne komunizem ne socijalizem, ampak prava reakcija, ki izvira odtod, ker v vodstvu ni ne pravega duha ne prave volje. Teoretičarji, ki samo razbijajo in uničujejo, so celo v veliko škodo razvoju novega socijalističnega svetovnega naziranja. Dobrine ruske revolucije se pa bodo ohranile le tedaj, če nastopi v politiki sovjetske Rusije povsem drugačna, res socijalistična politika.

Trockijev tajnik Butov je v pregnanstvu umrl na gladovnem štrajku. Sovjetski režim je to hotel prikriti, vendar je opozicija poskrbela, da je to vsa javnost zvedela. Vršile so se velike simpatijske manifestacije za opozicijo.

Angleški kralj Jurij je nevarno bolan in se vsak hip pričakuje najhujše. Prestolonaslednik princ Waleski je bil telegrafično pozvan k bolniški postelji svojega očeta iz južne Afrike, kjer se je nahajal.

V Budimpešti so zaprli nekega Röserja, ki je ponarejal maturantska spričevala. Za 400 do 1000 pengő je lahko vsak postal maturant, čeprav ni nikdar srednje šole od znotraj videl.

V Stejnabricklu pri Dunajskem Novem mestu je bil tamošnji učitelj ljudske šole, Sidler, obsojen na 9 mesecev zapora radi oskrumbe učenk. Sramoval se ni takih dejanj niti med učnimi urami tako, da so dečki začeli nositi »zaleščangle« v šolo in učitelja oponašati.

Nemški pisatelj Hasenclever je napisal dramo »Zakoni se v nebesih sklepajo«, v kateri nastopa tudi bog oče kot priča poročne noči. Ta stvar se igra sedaj z uspehom v Berlinu. Cerkvi pa to ni všeč in je vložila zoper Hasencleverja tožbo radi — bogokletstva.

Priznanje kitajske nacionalne vlade. Anglija sklene s Kitajsko trgovinsko pogodbo in s tem prizna nacionalno kitajsko vlado.

Sovjetska Rusija in Anglija. V angleški zbornici je izjavil državni podtajnik, da je Rusija pripravljena sprejeti angleške pogoje, da se med Rusijo in Anglijo upostavijo redne diplomatske razmere. Izjavil pa je podtajnik obenem, da mora prvi korak napraviti sovjetska Rusija. To pomeni na eni strani brutalni teror Anglije, na drugi strani pa kapitulacijo Rusije pred to kapitalistično državo.

Edgar Wallace, znan angleški pisatelj fantastičnih in detektivskih romanov, je neverjetno plodovit. Preteklo leto je napisal 26 romanov in 6 dram. Vsega je napisal ta pisateljski Ford dosejati že nad 140 romanov: natančno niti sam ne ve, koliko jih je. Diktira enostavno v diktafon, poseben, fonografu podoben aparat, ne da bi pozneje še kdaj svoje delo prečital. Vse ostalo oskrbijo njegova žena in njegovi tajniki. Dosedaj je prodano že nad pet milijonov njegovih knjig. Naravno je, da pri taki produkciji njegova dela ne morejo imeti posebne umetniške vrednosti, najmanj pa imajo kak pomen za proletarijat. Amerikanci so zelo nevoščljivi Angležem radi njega in pravijo, da bi tak produktiven mož moral biti pravzaprav rojen v Ameriki.

En osel in še eden.

Kajzen Viljem je rad na rob spisov, ki so mu bili predloženi v podpis, različne stvari risal in čerkal. Nekoč priroma nek pruski minister v cesarjev grad z načrtom zakona, ki naj bi uredil varstvo nezakonskih mater. Spisu je manjkal samo še presvetli podpis — torej glavna stvar.

Prevzvišeni gospodari države je prečital prvi odstavek, nejevoljno pomežikal in načerkal na rob spisa besede: »Minister je osel.« Poleg pa je

s počitkom vred je trajalo stvarjenje sveta, torej pomeni število 7 popolnost.

To je dokazano s 7 prednostmi, katere ima

pristavil še svoj prevzvišeni podpis v obliki nekakega hieroglifa.

Minister je bil tako predrzen, da je že drugi dan prišel ponižno vprašati po spisu.

Viljem ga gospodovalno ošvrkne s pogledom. Njegovi drzno nasukani brki so se naježili: »Kaj, zakon, s katerim naj podpiram kurbarijo?« je vprašal ves iz sebe. »Mar morem kaj takega?«

»Ampak, Veličanstvo, socialne razmere —«

Tedaj pa ga prekine težka kajzerjeva roka, ki se je spustila na škripec ministrovega fraka. In njegov glas zagrmí: »Tole je moje naziranje o tem predmetu. Prečitajte glasno!« In mu drži spis pod nos.

Z globokim poklonom se ozre minister na opombo ob robu spisa in vztrepeti.

»Ne upam si izgovoriti besed, ki vaše Veličanstvo žalijo. Tudi bi bila zame prevelika čast.« Vendar se še enkrat pokloni in čita:

»Minister je osel, Viljem d r u g i.«

Književnost.

Esperantska učna knjiga dr. Maruzzi-Dobrave. V tisku Ljudske tiskarne je ravno kar izšla lično opremljena nova slovenska učna knjiga esperantskega jezika. Nova izdaja esperantskega učenika ima napram prejšnjim trem slovenskim učnim knjigam, ki so pa že vse razprodane, bistvene prednosti, ker ni zgolj dobesedni prevod znanega izvrstnega hrvaškega učenika, ki ga je napisal docent esperantskega jezika na zagrebški Trgovski visoki šoli, dr. Dušan Maruzzi. Prevajatelj g. Ferdo Dobrave se je namreč v sedanjih izdajah v veliko večji meri kot prejšnji prevajatelji oziral na posebnosti slovenskega jezika in potrebe slov. učenca, zlasti samouka, tako, da je knjiga zares prva slovenska učna knjiga mednarodnega jezika. Zato jo najtojeleje priporočimo vsem prijateljem esperantskega jezika. — Lahko razumljivi način obravnavanja učne snovi bo pridobil tej učni knjigi tudi v delavskih slojih mnogo prijateljev in kupcev. Pred vsem bi naj naša delavska mladina posvetila svoj prosti čas učenju esperanta, kajti znanje esperantskega jezika je za nas brez dvoma izvrstno sredstvo v boju za interese mednarodnega proletarijata. — Cena knjige je zelo nizka. (15 Din za komad, pri nakupu najmanj 10 knjig 25 odstotkov popusta.) Knjiga se dobi v Mariboru: v upravi naših listov, v knjigarnah Weigl, Heinz in pri Tiskovni zadrugi d. d., Aleksandrova cesta, ter pri založniku, Esperantskemu klubu v Ljubljani.

Zeiss-Punktal Peteln, Maribor:
Besede tri,
so za oči!

Gosposka ulica 5.

Vestnik „Svobode“.
RESOLUCIJA

konference gorenjskih »Svobod« dne 16. junija 1928.

1. Za proletarsko kulturo.

Naše kulturne organizacije še vedno niso postavile svojega delovanja dovolj trdno na marksistično podlago in še v mnogih ozi-rih kopirajo meščanska in malomeščanska prosvetna društva. To polovičarstvo je ena izmed glavnih ovir našemu stremljenju, da odtrgamo delavsko kmečko mladino od meščanskih in malomeščanskih organizacij, da jo probudimo v razrednem duhu in vzgojimo

v marksizmu. Iz tega izhaja za nas naloga, da se osamosvojimo, da bodo naše organizacije v vsem svojem delovanju kazale, da ima kulturni proletarijat drugo vsebino in drug duh kakor meščanska prosveta, da izraža stremeljenje delavnega ljudstva proti kapitalističnemu monopolu kulture za proletarsko kulturo in svobodo. Le potem bo mogla »Svoboda« uničiti vpliv meščanskih kulturnih organizacij, zlasti »Sokola« in »Orla«, na delavsko kmečko mladino.

2. Za ožje sodelovanje gorenjskih »Svobod«.

Konferenca smatra za potrebno, da se obstoječe podružnice ožje medsebojno povežejo v svrhu medsebojnega podpiranja in sodelovanja in sklene ustanoviti **okrožni odbor** z nalogo, da organizira to sodelovanje in medsebojno podpiranje, da prireja skupne prireditve, izlete itd. Okrožni odbor deluje v okviru pravil in navodil centralne »Svobode«. Okrožni odbor sestoji iz 6 članov jeseniške in javniške podružnice. On sklicuje konference gorenjskih podružnic in izvršuje vse sklepe v sporazumu s prizadejimi podružnicami.

3. Za prireditve v naravi.

V poletnem času naj se vse naše prireditve organizirajo v naravi. Tudi dramski odseki naj poleti prenesejo svoje delovanje iz dvoran v naravo. Organizirajo naj se **prosvetni tabori**, na katerih naj nastopijo odseki bližnjih podružnic skupno. Na te tabore je treba zbrati čim več delavstva in kmečkega ljudstva.

4. Za enotnost »Svobode«.

Konferenca popolnoma soglaša s sklepom zadnjega zveznega občnega zbora, da je »Svoboda« strankarsko neodvisna, ker le na ta način je mogoča njena enotnost in njen procvit.

5. Formiranje odsekov.

Konferenca sklene, da se morajo vsi odseki formirati tako, da ne bodo eden drugega oslabljali in ovirali pri delu.

6. Vzgoja funkcionarjev.

Uspešno delovanje odsekov »Svobode« je precej odvisno od izvežbanosti funkcionarjev. Njihovi vzgoji je treba torej posvetiti več pažnje. Zato naj se organizirajo dramski, telovadni, pevski, knjigovodski in podobni tečaji.

7. Podpore Delavske zbornice.

Vse podpore marksističnemu gibanju naj se dajo predvsem »Svobodi«, ki je matrica tega gibanja. Nepravilno je, da se dajejo take podpore v krajih, kjer obstojajo podružnice »Svobode«, drugim organizacijam, kajti s tem se podpira separatizem in slabi »Svobode«. V krajih, kjer »Svoboda« še ne obstoji; naj se pa podpore dajo drugim društvom le pod pogojem, da se »Svobodi« priključijo. Podpora DZ naj se v celoti izroči centrali »Svobode«, ki jo razdeli na v ta namen sklicani konferenci ali na občnem zboru podružnic. Podpore smejo podružnice porabiti le v tiste svrhe, v katero svrhu so bile določene; ako je bila podpora določena za tečaj, se sme ista porabiti le za tečaj, nikakor pa ne drugače.

Maribor.

NARODNO GLEDALIŠČE.

Repertoar.

Četrtek, 29. nov. ob 20. uri: »Adieu Mimi.« Ab. A.

Petek, 30. nov.: zaprto.

Sobota, 1. dec. ob 17. (5.) uri: »Slavnostna akademija«, ob 20. uri: »Dobri vojak Švejk«. Gostovanje g. Daneša.

Nedelja, 2. dec. ob 15. uri: »Dobri vojak Švejk«, gostovanje g. Daneša, ob 20. uri: »Adieu Mimi«.

Gostovanje g. Daneša v mariborskem gledališču. V soboto, dne 1. dec., zvečer in v nedeljo, dne 2. dec., popoldne, gostuje

priljubljeni umetnik g. Daneš v svoji najpopularnejši vlogi kot Švejk v mariborskem gledališču.

Cankarjeva proslava!

Dne 15. decembra t. l. se bo vršila v mariborskem gledališču Cankarjeva proslava mariborskega delavstva, kjer se bodo uprizorili Cankarjevi »Hlapci« po uvodnem predavanju.

Ker so cene te gledališke predstave tako nizke, da bode vsakemu omogočena udeležitev te proslave, opozarjamo že sedaj sodruge in sodruge, da si pravočasno preskrbijo vstopnice, katere imajo v predprodaji funkcionarji kulturnih in strokovnih organizacij in uprava našega lista.

Ptuj.

Podružnica SSJ v Ptujju je pozvala gosp. A. B. k izstopu iz mestnega občinskega sveta, ker se ni omenjeni nikoli našel v delavskih vrstah, iz katerih je bil izvoljen občinskim svetnikom, kar je bilo proti statutu. Socijalistične stranke Jugoslavije ter izjavi z dne 24. okt. 1927, katero je podpisal. Imenovani je priznal svojo napako, ter je takoj podpisal izjavo, da odstopi in da se na njegovo mesto pokliče njegovega namestnika. Strankin predsednik, s. Gabriel, je takoj z izjavo obvestil uradnega vodjo na magistratu ter se je poklical s. Franc Rozman, da zasede mesto v obč. svetu.

Ptujsko gledališče. Tretje gostovanje mariborskega gledališča bo v ponedeljek, dne 3. decembra. Vprizori se nadvse zabavna duhovita moderna Fuldova komedija iz zakonskega življenja »Ognjenik«. Ta predstava ni primerna za deco, zato pa bo odraslim toliko bolj ugajala.

Senovo-Rajhenburg.

Krajevna organizacija SSJ na Senovem je obdržala v nedeljo, 25. novembra t. l., širši članski sestanek, na katerem je razpravljala o občinski politiki in o poročilu oblastnega zbora mariborske oblasti. Govorila sta ss. Baraga in Rihter. Prvi je podal obširen referat oblastnega zbora, slednji pa je govoril o absolutizmu SLS v

občini. — Po živahni debati je bila sestavljena resolucija po s. Baragi, ki je bila od strani članov sprejeta z velikim ogorčenjem na naslov črnih modrijaških inkvizitorjev v senovski občini. — Ta sestanek je pokazal, da delavstvo postaja dan za dnem aktivnejše, in da splošna apatija, ki je morila proletarijat precejšnjo dobo let, vidno izginja. Delavstvo hoče z bojem do zmage!

Študenti pri Mariboru.

Krajevna organizacija SSJ v Studencih priredi dne 31. dec. 1928 v gostilni Majhenič Silvestrov večer. Začetek ob 7. uri zvečer. Vabijo se vsi, članice in člani, kakor tudi ostali somišljeniki k obilni udeležbi. Odbor.

D. T. E. »Svoboda« v Studencih priredi v nedeljo dne 2. dec. t. l. svoj prvi dramski nastop dece in članstva!

Nastop dece s svetovnoznanim pravljicnim igrokazom

„Snegulčica“

(Schneewittchen).

Za tem člani in članice z enodejanko »Rdeči Gašper na Francoskem« (Der rote Kasperl in Frankreich).

Z ozirom na to, da je ta prvi nastop dramskega odseka »Svobode« v Studencih povzročil obilo stroškov in požrtvovalnosti posameznih sodelujočih, prosimo obilne udeležbe s strani »Svobodi« naklonjenega občinstva. — Začetek točno ob 16. uri. — Vstopnina: Sedež 5 Din, za člane 3 Din, stojšče in galerija 2 Din.

Proletarski Miklavžev večer

priredi »Ujedinjeni Savez Železničarjev Jugoslavije« 5. decembra 1928 v Delavskem domu na Turjaškem trgu. Začetek ob 6. uri zvečer. Železničarji in drugi, ki imajo otroke, naj prinesejo svoja darila. Svira železničarska godba »Zarja«.

RAZGLAS!

Mestna občina Maribor razpisuje za leto 1929 sledeča tekoča dela in dobave:

1. Zidarska in težaška dela;
2. tesarska dela;
3. betonska dela;
4. kleparska dela;
5. mizarska dela;
6. dimnikarska dela;
7. kovaška dela;
8. pečarska dela;
9. kolarska dela;
10. ključavničarska dela;
11. steklarska dela;
12. slikarska dela;
13. pleskarska dela in
14. sedlarska dela.

Obtarniki mesta Maribora, ki želijo prevzeti gori navedena tekoča dela pri mestni občini v letu 1929, se vabijo, da predložijo tozadevne s 5.— Din kolekom opremljene prošnje ob navedbi enotnih cen do 10. decembra 1928, 12. ure v vložišču mestnega magistrata.

Prošnje je oddati v zaprti kuverti z označbo: »Ponudba za tekoča dela 1929«. Obrazci se dobe pri mestnem gradbenem uradu v Frančiškanski ulici. Enotne cene je vpisati v izkaz, opremljen z Din 2.— kolekom ter ga priložiti prošnji.

V prošnji se mora izrecno navesti, da je ponudnik pri mestnem gradbenem uradu razpoložene pogoje že pregledal ter na iste popolnoma pristaja.

Mestni občinski svet si pridržuje pravico, izvoliti ponudnika ne oziraje se na najnižje cene ali na oddajo dela po določenem turnusu.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

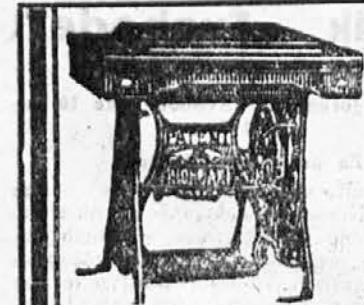
IVAN JAX IN SIN, LJUBLJANA,
GOSPOSVETSKA 2.

ŠIVALNI STROJI

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne. 15 letna garancija. — Vezenje se poučuje pri nakupu brezplačno.

PISALNI STROJI „ADLER“

Kolesa iz prvih tovarn, Dürkopp, Styria, Waffelrad (Orožno kolo). Pletilni stroji vedno v zalogi. — Posamezni deli koles in šivalnih strojev. — Daje se tudi na obroke! — Cenike franco in zastoj!

Naznanilo otvoritve!

Cenjenemu občinstvu v Studencih in okolici naznanjamo, da otvorimo s 1. decembrom 1928

podružnico „Produkcije“ t. z. z o. z.
v Studencih, Aleksandrova cesta šte. 48

prodajalno špecerijskega, kolonijskega blaga ter deželnih pridelkov

To našo podružnico vodi obenem poleg svoje manufakturne trgovine g. A. Kumperščak.

Prodajalo se bode članom Konzumnega društva za Slovenijo, kakor tudi nečlanom.

Z ozirom na naš veliki promet in obseg prodajalne, kupujemo vse v velikih množinah, tako da imamo vedno sveže blago in konkurenčne cene.

Apeliramo na delavstvo v Studencih in okolici kakor tudi na ostalo prebivalstvo, da nabavlja svoje potrebščine v tej prodajalni. Za točno in solidno postrežbo jamčimo.

Podružnica „Produkcije“ t. z. z o. z.
Študenti pri Mariboru.

NAZNANILO!

Cenj. občinstvo, si dovoljujem opozoriti, da sem otvorila na

Kralja Petra trgu 1 (poleg državnega mostu)

cvetličarno

ter se priporočam za obilen poset. Z veselo spoštovanjem

Roza Jonas.

Nabirajte nove naročnike

Sodružice in sodrugi!

Kupujte samo pri trdkah, ki oglašujejo v „Delavski Politiki“! ...

Za Miklavža Za Miklavža

„LUNA“

EXPORTNA HIŠA

Maribor, Aleksandrova 19

Dobroznana najcenejša in najbolj trdka za nakup nogavic, moških nogavic (zoknov), rokavic, dokolenic, gamaš, hišnih čevljev, snežnih čevljev, perila, vezence, čipk, svilnenih trakov etc. Lasten izdelek pletenih jopic, puloverjev ter kompletnih oblik v vsaki veličini.

Posebna razstava igrač ter božičnih okraskov.

Najprimernejša

miklavževa darila

za praktično uporabo: damske torbice, torbice za potovanje, spise, šole, tobak, smodke, denar itd. se dobi v najv. izbiri pri

Ivan Kravos
Aleksandrova cesta 13

Lastna torbarska delavnica: Slomškov trg št. 6.